

se ne dela s tem oklicem nikomur sila. Naj po svojem prepričanju vsakdo ali podpiše ali ne podpiše; nasledkov iz tega za nj ne bode nobenih. Tudi se je pridjalo več oklicev v poljubno porabo.

Dogovorjeno je, naj se taki, da-si odločno katoliški narodnjaki, ne vabijo k podpisu, ki stojé v državnih ali deželnihi službah; kajti utegnili bi jim taka javna izpoved katoliškega prepričanja pri sedanjih razmerah biti v gmotnem oziru na škodo.

V časnike naj se o tej zadevi ne piše, dokler „Grazer Volksblatt“ besede ne izproži in je pri nas ne povzame „Slov. Gospodar“ in „Südt. Post“. V edinosti je moč. Le v znamenji sv. križa je zmaga. Bodi Božja pomoč z nami in med nami!

V Mariboru, dne 16. januarija 1891. Načelnik Fran Kosar, prelat in kanonik starosta. Načelnikov namestnik Lovro Hrg, kanonik. Jakob Bohinc, župnik stolne cerkve. Dr. Ivan Križanič, bogosl. profesor, zastopnik konsistorija pri dež. šolsk. svetu. Dr. Iv. Mlakar, bogosl. profesor. Alojzij Haubendreich, upravnik. Mih. Breznik, hišni posestnik. Ivan Baumann, graščinski oskrbnik.

Kdor to pismo prebere, mora se čuditi, da ga bere že dnes v našem listu. Ali bilo je, kakor smo že rekli, brati že v števil. 12. „Slov. Naroda“ v Ljubljani in kar se razume, koj na to v „Deutsche Wacht“ v Celji. Iz tega pa si razsodi tudi lahko, komu da je neljubo in komu da streže — recimo — človek, ki je kriv tega „famoznega čina“. Nam, mislimo, za dnes ni treba, da še kaj pristavimo. Sodba je v rokah naših katoliških bralcev,

### Kdo je kriv, da so nam nemčurji na naših tleh gospodarji?

Od Ščavnice 2. januarija 1891.

Marsikateri bode zmigal z ramami, češ, kaj vem jaz to, drugi pa si bo mislil: tujcu, ki je iz „rajha“ ali pa v „rajh“ škili, je to prirodno, da mora konja tlačiti, liki lovskemu psovu, da jo raje za zajcem vdere, kakor za svinjjo; tretji pa si sopet kaj družega domišljuje o teh tujih srakah itd. Ali dragi bralec, nikar se preveč začuditi, ako ti povem, da smo le v preveliki meri pač mi Slovenci sami tega krivi!

Kako in s čem da mi tujca t. j. naše nemčurje v njih nam sovražnih namenih ter izpeljavi sploh podpiramo, marsikateri tudi ne vedé, hočem ti, dragi bralec, danes razjasniti, a prosim pa za to posluha, da ne bode moja beseda ostala „glas upijočega v puščavi!“

Prva je to, da med nami ni zaupanja; žal tudi sloga se lomi, marsikateri pač zaupa hinavskim besedam nam sovražnega srca nemčurskega, se daje rad vloviti na prijazne, nika-

kor pa odkritosrène besede našega sovražnika, pri tem pa rad prezira brata Slovenca, ki ne pozna hinavščine, ter govori odkritosrène! Marsikateri da se tako preslepiti, da vidi v hud. . . u angelja, posebno pa ob času volitve, bodi si v občinski, okrajni, deželni ali državni zbor. Takrat ti je nemčur prijazen, a misliš, da iz ljubezni do tebe? Ne, za svojo kožo! To prijaznost za teh par dnevoj, ki jo tebi po sili kaže, to plača volilec, ako se je dal njemu preslepiti, dobro, kadar mu je potem on gospodar!

Hvala Bogu, na deželi je skoraj tem srakam pšenica odevetela, toda mesta in trge, te imajo pač še v „aržetu“, ako še je trg ali mesto tako oklopljeno s slovenskimi prebivalci. Tam so oni še neomejeni gospodarji ter delajo razne burke, podpirajo „šulverein“ in druge nam nasprotné ter nepotrebne zavode, na račun naš, t. j. na račun slovenskega denarja! Ali kako hočejo na naš denar računati, ko so vendar bogati ter imajo svojega do volje, zraven pa našega po sili nikakor ne jemljejo, ker je to protipostavno? Ne, nikakor nam ga po sili ne jemljejo, zakaj saj njim ga nosimo sami tje, da se nam kar za hrbotom smejejo!

Da se o tem prepričava, stopiva torej, dragi bralec, kacihi par deset let v preteklost, ter pogledjva do danes, bodeva takoj videla, odkod imajo podporo naši nasprotniki po slov. mestih in trgih, da so toliko mogočni ter nas ob vsaki priliki lahko preganjajo in kaj naj storimo, da se to odpravi, ter naši nasprotniki ukrotijo. (Konec prih.)

## Gospodarske stvari.

### Jabolčnica.

Spisal Fr. Matjašič.

(Dalje.)

Francoska je dežela kjer je poljedelstvo najboljše razvito; kjer tedaj ljudje vže vejo, kaj in zakaj to in ono storijo, in kjer gospodarijo le s tem, kar njim prinaša najbolji dobiček. Naprava sadnega vina (jabolčnice in hruseca) je na Francoskem tako važna, da so od 1. novembra 1888 do 2. januarija 1. 1889 v Parizu imeli izložbo jabolčnice (cidre) in hruseve (poire). K tej izložbi bilo je poslano pa fino vino raznih vrst in razne starosti, — v sodih in v steklenicah. Izložitelji bili so pridelovalci (Cultivateurs), in fabrikanti (Brasseurs). Prvi so kmetje, ki so izložili sadno vino, katero so pridelali sami; drugi so lastniki fabrik, kateri sadje od kmetov kupujejo, ter ga na vse mogoče različne načine uporabijo, — namreč presajajo za vino, sušijo itd. Ti fabrikanti vdélajo toliko sadja, in napravijo iz njega toliko sadnega vina, da imajo fabrike, kakor pri nas

pivovarnarji ter se tudi v tisti meri obogatujejo.

Leta 1887 napravilo se je po celem Francoskem čez 13 milijonov veder sadnega vina. — V zadnjih desetih letih napravilo se je v isti deželi vsako leto povprek do 13 milijonov veder sadnega vina, leta 1879 pa celo blizo 40 milijonov veder. Naše cesarstvo ima bržkone ravno toliko sadjereji primerne zemlje, kakor Francoska, ali naprava sadnega vina je pri nas le še precej redka. Seveda na Francoskem, kjer pridelujejo toliko te pijače, imajo sadjerejo in vse, kar je ž njo v zvezi, drugače v časti in na skrbi, kakor naši kmetovalci. Vže pri sajenju sadnega drevja, večinoma sadé jablane, — pazijo na to, da se drevje ene vrste, in tako, katero en čas dozoreva, skupaj sadi zato, da je mogoče pri trgatvi sadje skupno obirati. Sadje, katero je namenjeno za prešanje, zložijo potem v kupe, da se tam ogreje in pri tem popolnoma izzori. Poskušnja je namreč učila, da popolnoma zrela jabelka imajo 12 odstotkov cukra, medtem, ko nezrela jabelka le samo do 6 odstotkov iste snovi zadržijo, in v gnjilih mnogokrat niti sledú po cukru ni več; gnjila jabelka ne morejo tedaj niti trpežnega, niti okusnega vina dati.

Francozje tudi ne otepljejo drevja pri bratvi tako, kakor se to še večjidel pri nas godi, z letvami in drogi! — dobro vedoč, da se s tem odbija in potere ravno tisto tenko vejevje, na katerem se nahajajo oni popki, ki bi imeli k letu cvesti in sad roditi. Če pa te odbijemo, bode prirod prihodnjega leta mnogo manji! — Na Francoskem imajo tedaj droge, katerim so na koncu pritrjene kljuke: s temi kljukami stresajo veje, da zrelo sadje popada na zemljo. (Konec prih.)

**Sejmovi.** Dne 6. februarja v Gornjem Gradu, Dne 9. februarja na Dobrni, v Konjicah, v Lipnici, na Pilštanji in v Vidmu. Dne 10. februarja v Št. Juriji na juž. žel. Dne 12. februarja v Gomilicah in v Gradci. Dne 13. februarja v Vuzenici.

## Dopisi.

**Iz Savinjske doline.** (O pošti.) Nekateri dan dobim prav mnogo pisem iz pošte, ki pridejo iz raznih krajev. Vzajem enega v roko, pogledam, od kod da je, pa vidim poštni pečat „Laibach“. Kje je le Laibach? Gotovo ne na Kranjskem, ampak najbrž kje na Pruskem! Vzajem drugo pismo, na tem je poštni pečat „Cilli“ in kje je Celje ostalo? Tretje pismo „Franz“, kje je pa Vransko? in tako dalje. Tako že več let premišlujem, kadar pisma odpiram. Gori omenjenim poštnim uradom bi jih gotovo lahko več sto in sto še naštel na slo-

venskih tleh, ki le popolno nemško uradujejo in le popolno nemške pečate rabijo, ker slovenskih tako ni potreba! Rad bi vedel, kaj bi na Pruskem in Bavarskem Nemci rekli, ko bi tamkaj na poštnih uradih slovenske poštné pečate upeljali? Kaj bi rekli avstrijski Nemci, če bi jim kak ptuj jezik usilili? Čudno se mi zdi, da se brigajo naši narodni zastopniki za to ne malo važno stvar tako malo. Ali ostanemo na večne čase sužnji germanski? Gotovo vem, in sem prepričan, če bi naši narodni zastopniki prilično zahtevali slovensko uradovanje na poštnih uradih na naši zemlji ter odločno zahtevali, naj se upeljejo povsod slovenski, ali slovensko-nemški, ali vsaj nemško-slovenski poštni pečati, gotovo nam bode vlada to rada dovolila in dala. Znano je tudi, da nam višja poštna gosposka ni sovražna, ampak da se drži vedno 19. člena osnovnih postav. Žal, da za nas Slovence je ta člen pri mnogih uradih še koj le samo na papirji. Po tem potu se danes obračamo na naše narodne slovenske deželne in državne poslance in jih prosim v imenu našega naroda, da storijo, kar je v njih moči, zakaj to gotovo ni nikakšna malenkost, ampak prav važna stvar. Gotovo jim bo celi slovenski narod srčno hvaležen za to, in tudi drugi naši slovanski bratje bi se gotovo tega malega napredka z nami radovali. Toraj le na delo! V slogi je moč. Ciril.

**Iz Čadrama.** (Ljudsko štetje) v obeh naših občinah: Oplotnici in Ugovci ali Okoškem se je v prvih 14 dnevih tega leta končalo in po tistem ima Oplotnica 2350 prebivalčev, Okoško pa 560. Največja iz med vseh naših vasi je Oplotnica sama, kajti ona ima 110 hišnih števil in 709 ljudi, ter je višja in lepša ne le kakor Lemberg, ampak kakor še mnogo drugih trgov. Zato je pa tudi v narodnem oziru središče naših nasprotnikov. Od zadnjega štetja leta 1889 bi bila po tem štetju Oplotniška občina le za 123 ljudi narastla. To pa menda in čisto resnično in dobro sešteto, ako se premisli, da je v zadnjih 10 letih po oznanilih novega leta den bilo v naši župniji 219 ljudi več rojenih, kakor jih je pomrlo. Po starosti bila je na prvem mestu neka udova Katarina Brauchat, rojena Avstrijanka, ki je pri naših fužinah bila dolga leta in je bila rojena 5. novembra 1797, edina naše župnije iz prejšnjega stoletja, ali je že 24. januarja umrla, dotlej je bila najstarejša iz vseh, ki so v tem stoletju umrli. Če je tudi zdrav naš kraj, dočakal je v tem času le neki kmet Tomaž Juršnik v Lačnigori 117 let in je umrl 22. decembra 1829, druga je bila udova Katarina Werner, mati nekega kneževskega nadlogarja Benedikta, ki je 26. aprila 1859 umrla 100 $\frac{1}{2}$  leta stara, za tega ste dosegli ženi Barbara Jelen, umrla 6. febr. 1816 in Marija Strnad, umrla 22. febr. 1828 96 let,